

ייפוי כוח מתמשך: הכלי המשפטי שמאפשר לכל אדם

לחיות את כל חייו על פי רצונו!

מהו ייפוי כוח מתמשך? מדוע הוא נחשב למהפכני כל כך? למי הוא מיועד? ואילו זכויות הוא מעניק?

החיים הם בלתי צפויים. עובדה. אף אחד מאתנו לא יודע מה יקרה בעתיד, או אפילו בעוד רגע. זו הסיבה העיקרית לכך שבמהלך השנים התווספו עוד ועוד פתרונות חוקתיים ומשפטיים, שנועדו להגן על זכותו הבסיסית ביותר של כל אדם – לחיות בכבוד ועל פי רצונו ולהחליט מה יעשה ברכושו לאחר מותו (באמצעות צוואה).

אבל עד לפני כשלוש שנים בלבד, עם תיקונו של חוק האפוטרופוסות וכניסתו לתוקף של ייפוי הכוח המתמשך, הייתה בעיה אחת מהותית וחשובה ש"נפלה בין הכיסאות" – היכולת של אדם לשלוט בכל ההיבטים של חייו גם אם הוא לא כשיר עוד לקבל החלטות בעצמו (כתוצאה מתאונה, ממחלה או מפגיעה קוגניטיבית אחרת למשל)!

מהו ייפוי כוח מתמשך ומדוע הוא נחשב לפתרון מהפכני?

כדי להבין את החשיבות הרבה של ייפוי הכוח המתמשך ואת המשמעות המהפכנית שלו, צריך להבין את המצב שהיה לפני כן: עד לתיקון החוק יכל כל אדם בוגר (מגיל 18) וכשיר משפטית לקבל בעצמו את כל ההחלטות הקשורות לחייו ולרכושו בעודו בחיים, וכן לקבוע מה יעשה ברכושו לאחר מותו. אבל...

בעוד שנשמרה לאדם זכות הבחירה בעודו כשיר משפטית ולאחר מותו – במקרה שבו נפגעה כשירותו המשפטית של אותו אדם – וזו הנקודה החשובה – זכות זו נלקחה ממנו במובן מסוים, מכיוון שהאחריות על קבלת כל ההחלטות הנוגעות להמשך חייו עברה לידי אפוטרופוס שמונה לשם כך על ידי המשפט.

במילים אחרות: ייפוי כוח מתמשך הוא מסמך משפטי, **שלראשונה** מאפשר לכל אדם להחליט מראש כיצד ייראו חייו ומי יקבל עבורו את ההחלטות, גם אם יאבד חלילה את כשירותו המשפטית ולא יוכל עוד לקבל החלטות באופן עצמאי. כך למעשה "נסתם החור" ונמצא פתרון שמגן על כבוד האדם וחירותו גם ב'מצב הביניים' שבו הוא עדיין חי אך כבר אינו כשיר לקבל החלטות בעצמו!

מי יכול לערוך ייפוי כוח מתמשך?

ייפוי כוח מתמשך הוא מסמך משפטי שאותו יכול לערוך, אצל עו"ד שקיבל לכך הסמכה רשמית, כל אדם בוגר (מגיל 18) וכשיר משפטית שמעוניין כאמור לקבוע מראש מה יעשה בו וברכושו במידה שיגיע חלילה למצב של חוסר כשירות משפטית – כתוצאה מתאונה, ממחלה פתאומית או ממחלה שנובעת מהגיל (דמנציה למשל).

בעניין זה חשוב להדגיש: בניגוד לסברה הרווחת, ייפוי כוח מתמשך לא מיועד רק למבוגרים או למי שחולה וחושש שמצבו יחמיר, אלא לכל אדם מגיל 18 שמבין שהכל יכול לקרות בכל רגע ורוצה להבטיח את עתידו בכל מצב.

מה ניתן לקבוע במסגרת עריכת ייפוי כוח מתמשך?

במסגרת ייפוי כוח מתמשך יכול הממנה (מי שעורך את ייפוי הכוח) לקבוע מגוון רחב של החלטות - החל מהחלטות בנוגע למינוי האפוטרופוסים ועד החלטות הנוגעות לענייני הרפואיים, לענייני האישיים ו/או לענייני רכוש:

בחירת אפוטרופוסים

במסגרת עריכת ייפוי הכוח המתמשך יכול הממנה לקבוע מראש מי יהיה האפוטרופוס שלו ואף להחליט למנות לעצמו יותר מאפוטרופוס אחד – בין אם מדובר באפוטרופוס שונה לכל תפקיד (אפוטרופוס לרכוש, אפוטרופוס לענייני בריאות וכך הלאה), ובין אם מדובר במספר אפוטרופוסים שיקבלו יחד החלטות באותו נושא. כך מבטיח הממנה שמי שיקבל עבורו את ההחלטות יהיה אדם שהוא בחר בעצמו (ולא שביהמ"ש בחר עבורו). אדם שהוא סומך עליו, שקיבל על עצמו מרצון את האחריות הכבדה הזו ושהוא יכול להיות רגוע באשר לכוונותיו, לסדר העדיפויות שלו ולשיקוליו.

החלטות בעניינים רפואיים

לממנה שמורה הזכות לקבוע במסגרת ייפוי הכוח המתמשך החלטות שונות הנוגעות לעניינים רפואיים שיעלו. כך למשל ביכולתו לקבוע האם/באיזה שלב הוא יועבר להיות מטופל במוסד סיעודי; האם הוא רוצה/לא רוצה להשתתף בטיפולים ניסיוניים/לקבל תרופות ניסיוניות; האם הוא רוצה להיות מטופל אצל רופאים פרטיים או במערכת הבריאות הציבורית; וכך הלאה.

החלטות בעניינים אישיים

בקטגוריה זו יכול הממנה לקבוע מראש כיצד ייראה אורח חייו העתידי, בקווים כלליים או בקווים ספציפיים ומדוקדקים. כך למשל הוא יכול להחליט שברצונו לצפות במשחק כדורסל/ללכת לתיאטרון לפחות פעם בשנה/פעם בשבוע; לקבל אורחים בביתו רק בימים ובשעות מוגדרות; לצאת לטיול קצר בכל ערב; להסתפר בכל חודש; לבצע פעילות גופנית מותאמת על בסיס קבוע; ואפילו – לקבוע כמה פעמים ביום הוא רוצה להתקלח ועל איזו שגרת טיפוח לשמור.

החלטות בענייני רכוש

כאן נכללות כל ההחלטות, גדולות כקטנות, הנוגעות לענייני הכלכליים והרכשיים של הממנה. כך למשל הוא יכול לקבוע מה יעשה עם ביתו אם וכאשר יועבר לבית אבות/מכון סיעודי (האם למכור/להשכיר/להשאיר ריק/להעביר לאחד מילדיו?); מי וכיצד ינהל את תיק ההשקעות שלו; מה יעשה בנכסיו האחרים; ואפילו – איזה סכום למשוך מחשבון הבנק שלו בכל שבוע/תקופה מוגדרת אחרת.

האם ניתן לבצע שינויים בהחלטות שהוגדרו?

בהחלט. מכיוון שמדובר במסמך משפטי ארוך טווח, יכול הממנה לבצע בו שינויים בכל עת שיחפוץ. לשם כך, עליו לפנות לעורך הדין שערך עבורו את ייפוי הכוח המתמשך (או לעו"ד מוסמך אחר) ולערוך איתו את השינויים הרצויים. לאחר מכן, יפקיד עוה"ד את המסמך הערוך אצל האפוטרופוס הכללי ויקבל ממנו אישור חדש ומעודכן על כשירותו המשפטית של ייפוי הכוח.

מתי נכנס לתוקף ייפוי הכוח המתמשך?

בשונה מצוואה, שמועד כניסתה לתוקף הוא ברור ומוגדר מאוד (לאחר שהמצווה הולך לעולמו), ייפוי כוח מתמשך מיועד כאמור למצב שבו הממנה עדיין בחיים אך כבר אינו כשיר משפטית לקבל החלטות בעצמו.

לכן, גם במקרה הזה השאיר המחוקק את זכות הבחירה בידי הממנה וקבע כי באפשרותו להחליט מראש על הקריטריונים שבעקבותיהם ייכנס ייפוי הכוח לתוקפו. כך למשל יכול הממנה להחליט שייפוי הכוח ייכנס לתוקף עם קבלת חוות דעת מפסיכיאטר מוסמך שנבחר מראש; בהתאם להמלצת הרופאים; לאחר שבני משפחתו קיבלו החלטה משותפת; לפי שיקול דעתו של אדם אחד שהוגדר מראש; וכדומה.

לסיכום,

ייפוי כוח מתמשך הוא כלי משפטי מהפכני וחשוב מאין כמותו שמעניק לכל אדם את הזכות לקבוע כיצד ייראו חייו לכל אורכם, גם אם הוא חלילה יאבד את כשירותו המשפטית ואת היכולת לקבל החלטות באופן עצמאי. אין ספק שמדובר בבשורה של ממש שמהווה עוד עוגן ליישומו של חוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

ליאור וימן, עו"ד

מתמחה בדיני נזיקין וביטוח,
בעל הסמכה לעריכת ייפוי כח מתמשך.

